

Aleksandra Maciocha

Kraków, 13 kwietnia 2022 roku

Sz. P. Zbigniew Ziobro

Minister Sprawiedliwości

PETYCJA

złożona w interesie publicznym

w sprawie podjęcia inicjatywy ustawodawczej w zakresie zmiany niektórych przepisów ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2072 z późn. zm.)

ewentualnie

podjęcia rozstrzygnięcia w sprawie odpowiedzi na pytanie czy wpis na listę adwokatów w trybie art. 65 w zw. z art. 66 ust. 1 pkt 5 lit. a ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1651 z późn. zm.) spełnia wymóg formalny określony w art. 149 1 pkt 5 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2072 z późn. zm.).

Szanowny Panie Ministrze,

Działając na podstawie art. 2 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 870) zwracam się z uprzejmą prośbą o podjęcie inicjatywy ustawodawczej w zakresie zmiany art. 149 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2072 z późn. zm.), ewentualnie o podjęcie rozstrzygnięcia w sprawie odpowiedzi na pytanie czy wpis na listę adwokatów w trybie art. 65 w zw. z art. 66 ust. 1 pkt 5 lit. a ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1651 z późn. zm.) spełnia wymóg formalny określony w art. 149 1 pkt 5 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2072 z późn. zm.).

AM

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 149 Prawa o ustroju sądów powszechnych na stanowisko referendarza sądowego może być mianowany ten, kto posiada obywatelstwo polskie i korzysta z pełni praw cywilnych i obywatelskich, jest nieskazitelnego charakteru, ukończył wyższe studia prawnicze w Polsce i uzyskał tytuł magistra prawa lub zagraniczne uznane w Polsce, ukończył 24 lata oraz **zdał egzamin referendarski, sędziowski, prokuratorski, notarialny, adwokacki lub radcowski lub ukończył aplikację sędziowską albo aplikację prokuratorską.**

Zgodnie natomiast z art. 66 ust. 1 pkt 5 Prawa o adwokaturze wymogu odbycia aplikacji adwokackiej i złożenia egzaminu adwokackiego **nie stosuje się** do osób, które **posiadają stopień naukowy doktora nauk prawnych** oraz w okresie 5 lat przed złożeniem wniosku o wpis na listę adwokatów, łącznie przez okres co najmniej 3 lat:

- zajmowały stanowisko referendarza sądowego, starszego referendarza sądowego, aplikanta sądowego, aplikanta prokuratorskiego, asystenta sędziego, asystenta prokuratora lub
- wykonywały wymagające wiedzy prawniczej czynności bezpośrednio związane ze świadczeniem pomocy prawnej przez adwokata lub radcę prawnego na podstawie umowy o pracę lub umowy cywilnoprawnej w kancelarii adwokackiej, zespole adwokackim, spółce cywilnej, jawnej, partnerskiej, komandytowej lub komandytowo-akcyjnej, o których mowa w art. 4a ust. 1, lub kancelarii radcy prawnego, spółce cywilnej, jawnej, partnerskiej, komandytowej lub komandytowo-akcyjnej, o których mowa w art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych, lub
- były zatrudnione w urzędach organów władzy publicznej lub w państwowych jednostkach organizacyjnych i wykonywały wymagające wiedzy prawniczej czynności bezpośrednio związane z tworzeniem projektów ustaw, rozporządzeń lub aktów prawa miejscowego, lub
- były zatrudnione w Trybunale Konstytucyjnym lub międzynarodowym organie sądowym, w szczególności w Trybunale Sprawiedliwości Unii Europejskiej lub Europejskim Trybunale Praw Człowieka, i wykonywały zadania odpowiadające czynnościom asystenta sędziego.

Prawo o adwokaturze wprost wskazuje, że z egzaminu adwokackiego zwolnione są osoby posiadające stopień naukowy doktora nauk prawnych oraz stosowne doświadczenie zawodowe.

AM

Istnieje zatem istotny problem prawny, czy wymóg formalny z art. 149 Prawa o ustroju sądów powszechnych w postaci „zdania egzaminu adwokackiego” zostanie spełniony przez osobę, która nabyła uprawnienia do wykonywania zawodu adwokata w trybie art. 66 ust. 1 pkt 5 Prawa o adwokaturze – tj. przez osobę, która posiada stopień naukowy doktora nauk prawnych i 3-letnie doświadczenie na jednym z wymienionych tym przepisem stanowisku.

Podkreślenia przy tym wymaga, że przepisy regulujące inne zawody prawnicze rozstrzygają tę kwestię w sposób oczywisty, czego nie można powiedzieć o regulacjach prawa o ustroju sądów powszechnych dotyczących referendarzy sądowych.

Tytułem przykładu wskazać tu można art. 75 § 1 i § 1a ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 66 z późn. zm.), z którego wynika, że na stanowisko prokuratora może być powołany ten, kto (...) złożył egzamin prokuratorski lub sędziowski (...), przy czym zgodnie z § 1a wymóg ten nie dotyczy osoby, która **zdała egzamin adwokacki lub radcowski i przez co najmniej 3 lata wykonywała czynności związane z tworzeniem lub stosowaniem prawa w urzędach obsługujących organy państwowe lub posiada stopień naukowy doktora nauk prawnych.**

Przepisy te jednoznacznie więc wskazują, że samo posiadanie stopnia naukowego doktora i stosownego doświadczenia zawodowego nie jest wystarczające do ominięcia wymogu zdania egzaminu prokuratorskiego.

Jeżeli więc wymogiem formalnym do objęcia stanowiska referendarza sądowego jest zdanie egzaminu adwokackiego, to jednocześnie wymóg ten powinny spełniać osoby, które są zwolnione z egzaminu adwokackiego z powodu uzyskania stopnia doktora nauk prawnych i posiadania 3-letniego stosownego doświadczenia zawodowego.

Art. 149 Prawa o ustroju sądów powszechnych nie wskazuje tego wprost, co budzi wątpliwości na płaszczyźnie wykładni tego przepisu w powiązaniu m.in. z prawem o adwokaturze (i analogicznie ustawą o radcach prawnych). Konsekwencją tego stanu rzeczy jest nieumiejętność udzielenia przez sądy prowadzące konkurs na stanowisko referendarza sądowego odpowiedzi na pytanie, czy osoba wpisana na listę adwokatów w trybie art. 65 w zw. z art. 66 ust. 1 pkt 5 lit. a ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze spełnia wymogi formalne.

Zwracam się z uprzejmą prośbą o podjęcie inicjatywy ustawodawczej w zakresie zmiany prawa o ustroju sądów powszechnych w taki sposób, aby wymogi wymienione

All

w art. 149 tej ustawy uwzględniały inny tryb uzyskania uprawnień wykonywania zawodu prawniczego.

W razie nieuwzględnienia powyższego wniosku, zwracam się z uprzejmą prośbą o jednoznaczną odpowiedź na pytanie czy wpis na listę adwokatów w trybie art. 65 w zw. z art. 66 ust. 1 pkt 5 lit. a ustawy z dnia 26 maja 1982 r. Prawo o adwokaturze (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1651 z późn. zm.) spełnia wymóg formalny określony w art. 149 1 pkt 5 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 2072 z późn. zm.).

Zwróciłam się z tożsamym pytaniem także do innych instytucji – w tym do sądów, prowadzących konkurs na stanowisko referendarza sądowego oraz do Sejmu RP (również w drodze petycji). Żaden z tych organów nie odpowiedział na zadane przeze mnie pytanie.

Informuję, że wyrażam zgodę na udostępnienie moich danych osobowych na stronie Ministerstwa Sprawiedliwości w związku ze złożoną przeze mnie petycją – z wyłączeniem adresu zamieszkania i adresu poczty elektronicznej.

Z wyrazami szacunku,

Aleksandra Maciocha